

REDACȚIA

Dr. F. Feneș-utca nr. 20

ABONAMENTUL

Pr un an .. 20 cor.
 Pe jumătate an .. 10 "
 Pe 3 luni .. 2 "

de Duminică pe an 4
 coroane.

Postu România și America
 10 coroane.

Postu România și străinătate
 oneră de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Dr. F. Feneș-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE

de un sir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 bani
 de fiecare publicație.

Manuscripte nu se
 înapoiază.

Telefon oras și comitat 502.

Sănătatea obștească.

(R.) Dintre statele europene culte, Ungaria stă mai rușinos cu sănătatea publică. Pentru că nicăiri nu se poartă mai puțină grijă în ce privește sănătatea cetățenilor. Mai bine de jumătate dintre cei morți nu au văzut doctori în viața lor. Stăm rău îndeosebi noi, Românii. O mare parte dintre Români trăiesc adică în sate mici, unde nu sunt de fel doctori. Și lipsesc doctorii adesea și în multe locuri nu numai din sat, dar chiar cercul întreg (câte 10—15 sate) e lipsit de îngrijire medicală. În comitatul nostru, care nu e dintre cele mai sărace, lipsesc, în părțile locuite de Români, vre-o zece doctori. Chiar unde sunt, au cerc de activitate așa de larg; că numai cu mare greutate își pot îndeplini misiunea. Se mai adaogă și o altă mizerie: cei mai mulți medici sunt Ovrei cari nu știu românește. Astfel pe d'oparte poporul nu are încredere în ei; pe de altă parte nici doctorii nu se pot înțelege cu ei. Foarte mulți nu sunt apoi stabili, ci stau în satele române numai până ce pot ajunge la orașe ori în comune mari ungurești. Nu-și dau deci osteneală nici să învețe românește nici să pătrundă în spiritul poporului și să caute astfel a-l povățui cum să-și grijască sănătatea.

Iată de ce boalele lipicioase și seceră adesea sate de-arândul, fără ca să se ivească doctorul și să fie astfel cine să pună stavilă nenorocirilor.

În asemeni împrejurări, de sine se înțelege, preoților și învățătorilor români și tuturor cărturarilor cari trăiesc la sate, le încumbă o datorie mare: să fie păzitori ai sănătății poporului! Să țină prelegeri, dând sfaturi bune poporului, îndeosebi mamei, căci cea mai mare nenorocire națională a noastră este marea mortalitate a copiilor (mai ales dela un an în jos). Ș'aceasta din pricina neîngrijirii. Nu li-se dă copiilor hrană destulă și bună, ori li-se dă hrană rea (poame necoapte de pildă); când e în vre-o familie boală molipsitoare, mamele nu-și păzesc copii, ci se duc, cu copiii în brațe, să vadă ce face copilul bolnav al vecinei, așa că în câteva zile nu-i casă în care să nu fie copil bolnav și-i o adevărată minune că totuși nu între Români e mortalitatea mai mare, ci în privința asta Ungurii și Slovaci stau mai rău de cât noi.

Nu mai puțin le încumbă societăților culturale ale noastre, în primul rând Asociațiunii, datoria ca prin cărticele scrise de doctori isteți să lumineze poporul și să-l învețe cum să-și grijască sănătatea.

Cărticica »Combaterea Malariei« de dr. Ioan Popp, medic-colonel (Brașov) pe care am primit-o zilele acestea și am citit-o cu luare aminte, este în privința asta de mare folos. Întâi pentru că e vorba într'ansa de o boală care bântue grozav printre Români, a doua pentru că la noi nu există un studiu

de asemenea natură și astfel cetirea acestei broșuri e de folos pentru toți.

Se înțelege, ca medic militar, dr. I. Popp, tratează chestia mai ales din punct de vedere militar. Ne spune, de pildă, că la 1872 fiecare al treilea soldat suferea de această boală, care seceră numeroase jertfe.

La 1885 erau 50 la mie iar de aci încolo, în urma măsurilor luate începe să scadă tot mai tare așa că la 1899 ajunge la 20 la mie. »Cât de înspăimântător este a afla — scrie dl Popp — că în timpul deceniului 1870—1879 numărul îmbolnăvirilor anuale nici odată n'a fost mai mic de 40.000 și că s'a urcat chiar până peste 90.000.« Și mai la vale: »Trebuie să admitem cu probabilitate, că în perioada aceasta dela 1870—1899 s'au ivit în armată aproape un milion de îmbolnăviri (armata r italiană a avut în perioada 1877—1897, după cum arată Celli, 322.678 cazuri de malarie) . . . » În campania ruso-româno-turcă dela 1877—78, în armata rusească dela Dunăre, cu un număr de 592.000 soldați, s'au ivit 320.062 cazuri de malarie cu 1782 decese. . . . » Înca și mai triste au fost rapoartele în armata de Caucaz în care în numărul efectiv de 245.000 soldați Centrala Universității Englezeilor în Anglia la 1804, Anglia trimise 36.480 soldați de inzuta Walcheren. Peste 50 zile numărul bolnavilor se urcă la 10.000, din cari zilnic muriau 25—28. În cele din urmă s'au îmbolnăvit 36.000 oameni, adică aproape întreagă armata«.

Dacă în așa chip muriau feciorii din armată, cei mai voinici fi ai națiunii și de sănătatea cărora se poartă mare grijă, își poate ori și cine închipui câte vieți a nimicit și nimicește marea între țărani, mai ales printre copii. Dacă ne ducem vara prin satele de pe câmpie ori pe unde sunt mlaștini, aproape nu vom găsi casă în care să nu fie câte-un copil doi bolnavi »de friguri« cum zice nația, friguri cari nu te scutură rău, dar' te roade încet și sigur te nimicește.

Noroc că acum boala aceasta este bine studiată, leacul e găsit și bun, așa că dacă mergem la doctori, destul de vreme, aproape toți bolnavii pot fi scăpați.

Cărticica dlui dr. Popp dă folositoare povește cum să ne grijim casele și trupul ca să combatem malarie și în lipsa doctorului. De aceea înspre binele sănătății neamului românesc, cărturarilor nostri să citească scri-sele dlui dr. Popp și să urmeze poveștele sale înțelepte.

Vacanța Dietei. Sâmbătă a fost ultima ședința meritorică a Dietei, înainte de vacanța de vară. Luni sau Marți se va ține ședința formală. Membrii guvernului vor merge în vilegiatură și se vor reîntoarce în capitală numai în luna lui Septemvrie, când guvernul va ține două anchete.

Vorbirea deputatului I. Maniu,

rostită în ședința dela 27 Iulie.

Deputatul naționalist și-a ridicat cuvântul contra votării bugetului staverit de guvern, arătând pentru ce nu poate primi acest proiect.

Iată vorbirea:

Maniu: În numele partidului, din care și eu fac parte, voesc să motivez neîncrederea noastră față de guvern.

Că noi ne purtăm cu neîncredere față de guvern, e lucru foarte firesc, căci acele puncte de mănecare și acele principii, ce pe noi și pe guvern ne conduc ca tendințe ale vieții publice, foarte difer una de alta. Noi stăm pe baza principiului dezvoltării libere a popoarelor; guvernul actual se străduiește pentru susținerea și mai departe a hegemoniei de rassă. Până ce noi ne străduim să introducem principiile democratice în viața publică, până atunci acest guvern se nizește la continuarea domniei de clase.

În urma unor vorbe a prietenului meu Jehlicska, dl prim-ministru a făcut declarația, că noi stăm în serviciul principiilor comunistice. Dați-mi permisiunea On. Cameră să cetesc acea parte a vorbirii prietenului meu Jehlicska, din care dl ministru a ajuns la aceasta convingere. (Ceteste).

Deși nu se poate face conștință la principii comunistice, și nu se poate susține, că noi vom să introducem în viața de stat dominarea principiilor comunistice.

O altă învinuire ce ni-s'a făcut este, că prin pășirea noastră am dat un mare avânt mișcărilor socialiste, cari în urma acesteia, au ajuns la un rezultat de care nu s'a putut bucura până acum. Dacă pășirea noastră a fost în stare să ajungă la acest rezultat, noi ne bucurăm din inimă. Ne bucurăm din motivul, căci sprijinim toate principiile, ce se pot realiza și ne folosim de ocaziunea, ca acelea să se poată desvoltă, întări, și prin focul vieții practice să se adeverească, că oare întrucât sunt potrivite pentru fericirea omenimei.

După părerea noastră, fieștecare principiu politic involvă în sine oareși-careva putere, și involvă o putere deosebită atunci, dacă acele principii politice sunt sprijinite de marea masă a popoarelor, dacă dela susținerea sau nesusținerea acestor principii politice depind interesele întregii omenimi. Nu trebuie să ne străduim întru acolo, ca prin restringerea acestor principii politice să ne câștigăm puteri distrugătoare, ci să ne nizuim la convingerea, ca din principiile noastre să aflăm ce e bun, și realizabil, și ce e, ce nu se poate duce la îndeplinire în viața practică.

Convingerea mea și convingerea noastră e, că baza ori-cărei existențe nu poate fi decât dreptatea și libertatea. Dacă Austro-Ungaria va fi compusă numai din o rassă unitară și dacă aceste două state ar putea alcătui un stat național, poate că ar putea mai ușor coresponde datorințelor, în a căror față stau. De oare-ce stăm în față acelui fapt, că nici Austria nici Ungaria nu poate fi stat național... (Mare zgomot, protestări). Sub stat național înțeleg stat cu o limbă. Că acest stat nu va fi cu o limbă nici odată, aceia-i sigur.

Între astfel de împrejurări nu rămâne alta decât ca statul după organizarea de drept public peste tot să asigure fiecărui popor dezvoltare în direcțiune liberă.

Actualul guvern nu numai din punct de vedere al naționalităților, ci și din puncte de vedere generale, nu merge în direcția ce am așteptat dela

el; dovadă sigură declarările ministrului de justiție. Noi, — și așa credem că fiecare trebuie să fie de acel principiu, că libertății de presă trebuie dat cel mai larg teren. Nu-i iertat în nici un chip să-i pună presei pedeci.

În privința libertății de presă punctul meu de vedere e, că presei să i-se dea cea mai mare libertate posibilă, din motivul, ca să îndatinăm publicul, ca el să știe afla ce e bun și ce e rău. În multe state nu e nici o dizpoziție în privința libertății presei și este țară, unde în presă se face lesă majestate, proclamare de republică, cu un cuvânt violarea tuturor atributurilor unui stat, și cu toate acestea nu-i nici un terorism. Ar costa timp mult, ca să mă ocup cu fiecare portofoliu în special. Să-mi fie permis în general să constatez, că șefii actuali ai ministerului de interne și a celui de agricultură îndeosebi nu s'au ocupat cu aceea chestiune, care de prezent e de mai mare importanță; și aceasta nu e decât străduința împedecării emigrărilor popoarelor și stărpirea năcazurilor ivite prin emigrări, foarte dăunătoare pentru dezvoltarea economică.

Se poate, că pe d-voastră vă va plictisi, dar aceasta e o chestiune cu mult mai importantă, decât se comitem față de ea acea mare eroare, ca îndecursul discuției de o săptămână să nu ia cuvântul nimeni întru apărarea intereselor acelora, cari părăsind pământul patriei, sunt necesități să ia bățul pribeliei, să plece în străinătate din motivul, că instituțiunile acestei patrii nu sunt potrivite pentru asigurarea existenței lor.

Causa emigrărilor e, că modul de trai se scumpește, și roadele de câștig scad. În urmarea acestora ce-ar fi datorința noastră? Să înmulțim isvoarele de câștig. Aceasta nu se poate ajunge în alt mod, numai esclusiv așa, că vom înmulți venitele de vară a le poporului. Dacă luăm în socotință, că plugarul lucră patru luni și din agonisala făcută în aceste patru luni trebuie să se susțină în cele douăsprezece luni, atunci să nu se mire nimeni, că plugarul e constrâns să emigreze; îndeosebi să nu vă mirați atunci când și pentru câștigul din cele patru luni e expus la tot felul de despoiei. Căci, Onorată Cameră, pe de-o parte trebuie să le căutăm peste vară isvoare de câștig, iar pe de altă parte să nimicim acele mijloace, ce împiedică venitele de vară; cum sunt contractele secerișului. Contractele secerișului sunt provăzute cu atare sancțiune, ce fără nici o sentință judecătorească obligă pe lucrător la îndeplinirea muncii. (Sgomot). Alta sanare a acestora nu e, decât aceste contracte mai înainte de ce ar fi încheiate, să fie revidiate de acele organe, cari sunt chemate spre acest scop, căci e cu neputință a sancționa un atare contract, ce asigură muncitorului un venit de treizeci cruceri la zi. (Strigăte din stânga: Nu cunoști referințele!) Le cunosc, câștigă numai treizeci de cruceri. Emigrările se pot împiedeca apoi prin colonizarea potrivite și prin scutirea de dare a minimului de existență.

Nu pot îndeajuns a atrage atențiunea onoratei camere și a on. guvern, că emigrările nu se pot împiedeca fără de apărarea intereselor din lăuntru ale țării. Pentru că emigrările provin pe de-o parte din câștigul bagatel, pe de altă parte prin căderea în datorii. Chiar din acest motiv se recere să se asigure fiecărui în mod neatacabil, ceea ce-i de lipsă pentru susținerea traiului.

Nu voesc să mă ocup mai pe larg cu diferitele portofolii, ci pe scurt reflectez la declarările ministrului de finanțe.

Ca un succes al luptelor politice din urmă se accentua scutirea de dare a minimului de existență și darea progresivă. Am așteptat deci cu nerăbdare, să vedem că dl prim-ministru, ca ministru de finanțe în ce mod dorește se efectuiască reformele de mult dorite. Declarările dlui prim-ministru au făcut asupra mea o impresie depri-mătoare, pentru că n'a conrăspuns nici așteptărilor noastre nici așteptărilor opiniei publice.

Dacă guvernul la darea de pământ nu voiește să introducă darea progresivă, atunci în aceasta privință actualul guvern e mai retrograd decât o parte mare a agrarilor, căci un mare bărbat al

agrarilor, dacă îmi aduc bine aminte a declarat în anul trecut, că la darea de pământ primește darea progresivă.

On. Cameră! Noi față de acest guvern nu ne putem purta cu încredere și în urmă acestea nu putem vota proiectul de lege. (Aprobări pe băncile naționalităților).

Lupta pentru sufragiul universal.
Se zice, că planul despre reforma electorală deja e gata. A trecut chiar și prin revizia guvernului. Nu e făcut în modul, ca să mulțumească toate clasele poporului. Guvernul e în deplină convingere, că naționaliștii și socialiștii nu vor fi mulțumiți cu acest plan, căci e un simplu proiect, cu conziderații, cum a fost a lui Kristóffy.

Din Dietă.

— Ședința dela 28 Iulie. —

În 28 Iulie a ținut atât casa deputaților cât și casa magnaților ultima ședință meritorică înainte de începerea vacanței parlamentare. Ședința sa ținut sub presiunea lui Rákowsky. S'au înaintat mandatele deputaților Eötvös Károly și Müller Károly, ambii aleși contra voinții guvernului.

Ședința s'a ocupat cu suspendarea imunității mai multor deputați parte pentru agitație, parte pentru duel sau alte afaceri de onoare.

Hencz Károly a fost acusat cu agitație de clasă, fiindcă cu ocaziunea ținerii vorbirii de program în Csepreg a zis următoarele:

Dacă dintre poporul pe altul se batjocurește se face cercetare și rezultatul e, că respectivii sunt pedepsiți la șese luni, la un an s'au doi închisoare, până ce pe domni, cari duelează, se omoară, și închid pe 6 zi, sau două, și și atunci le dă toată comoditatea. Dacă un tată de familie are trei copii, îi ia soldați, până ce colo sus copii domnilor ticăloși (bitangi) sunt scutiți. Dacă un om sărac care are familie mare, furând o găină pentru familia lui lăhniță de foame, e pedepsit la șese luni închisoare. dar acei domni cari defraudează mii și mii, în urma întreprinderi rudelor lor, sunt mântuiți.

E interesant, că chiar Hencz Károly încă a ajuns în ceata acestor domni, numiți »bitang« omorînd și el în duel pe contele Keglevich István.

Dieta a suspendat dreptul de imunitate la 18 deputați între ei și a lui Milan Hodja și Iuriga pentru agitație.

Vizy a făcut interpelare în chestiunea învățătorilor de stat, cerând dela guvernul că și acești învățători să fie introduși ca oficianți de stat.

Casa magnaților

a ținut ședință dela orele patru până la cinci. Afară de prezident și de notari erau de față de tot douăzeci și unu de membri.

Dintre ministri au fost de față Wekerle, Darányi Iosipovich, Andrassy și contele Žichy. Polonyi a trimis în locul său pe Günther, iar Apponyi pe secretarul de stat Molnár, până când Kosstuh și Jekelfalussy n'au fost reprezentați prin nime.

Prezidentul Dessewffy cere să se facă discuție asupra budgetului.

Majláth în loc de aceasta, laudă guvernul, care a știut să se îngrijească atât de bine de țară, încât în urma agitărilor pornite de oameni dușmani statului, nu s'au întâmplat tulburări.

Rudnyánsky primește budgetul, la ce prezidentul poftind succes guvernului, ridică ședința.

Din străinătate.

Conflictul româno-grec.

Publicația »L'Europe Orientale« de curând apărută în Paris, conține în primu-i număr, sub titlul »Ruptura Greco-Română« următoarea corespondență:

Se știe de unde vine această ruptură, cauzele cari au determinat-o. Voesc cu toate astea să rezum imparțial situațiunea în această primă scri-soare.

Părea drept ca Românii cuțovlachi, locuind Macedonia, să fie puși pe un picior de perfectă egalitate cu celelalte naționalități reprezentate în Imperiul Otoman.

S'a făcut demersul la Constantinopol, și Sultanul în înalta sa înțelepciune, acordă Românilor ceea ce deja acordase Bulgarilor și Sârbilor și ceea ce Grecii au de secol: recunoașterea naționalității lor distincte, comportând pentru dânșii ca și pentru Greci, Sârbi și Bulgari, dreptul de a poseda școli și biserici unde învățământul să fie dat în românește, unde liturghia să se facă în limba română.

Această echitabilă măsură luată în favoarea cuțovlachilor n'a putut să cauzeze nici o nedreptate Greciei.

Grecia cu toate a emis pretenția de a împiedeca ca Iradeaua Maiestății Sale Sultanul să aibă plinul său efect. Și pentru a ajunge la acest rezultat, ea a permis pe de o parte a se formă bande pe teritoriul său și de a le trimite în Macedonia contra Românilor pe cari îi jăfuesc, îi violentează și-i masacrează, iar pe de altă parte chemând pe Patriarhul în ajutor, ca să se amenințe populațiunile cu afurisenia dacă se vor ruga în românește, ca și când în România, țară ortodoxă, liturghia nu s'ar face în limba română; în limba rusă în Rusia; în limba sârbă în Serbia; în limba bulgară în Bulgaria; în limba muntenegreană în Muntenegru. Cuțovlachii vor fi excomunicați dacă fac ceea ce fac toți credincioșii celorlalte țări ortodoxe. Singuri ei vor fi condamnați a se ruga la Dumnezeu pe veci în grecește.

Înainte acestei presiuni morale ar trebui să zicem imorale, căci ea nu e creștinească — a Patriarhatului, înainte criminalelor întreprinderi a bandelor grecești, România putea să rămână spectatoare imposibilă?

A pune chestiunea este a o rezolvă.

Grecia combate prin fer și foc pe Românii din Macedonia. România are dreptul și datorita de a combate pe Greci pretutindeni unde ar putea să-i atingă; și ea nu o putea face în nici o parte mai bine ca la ea acasă, unde dânșii sunt numeroși, unde mulți se îmbogățesc. Ea n'a întrebuintat în contra lor nici fer, nici foc, și s'a mărginit a îndepărta un oare-care număr de pe teritoriul său. Ea va continua a lucra astfel dacă asasinatelor continuă în Macedonia, și nu se va opri decât când Grecii vor lăsa pe Cuțovlachii în pace.

Ori-care alt stat ar lucra la fel în locul României.

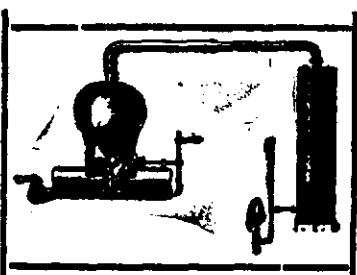
Situația în Rusia.

Guvernul Stolypin e foarte mulțumit cu rezultatul dizolvării Dumei. Cu bărbăție voiește să înainteze pe drumul apucat, căci nu se observă, că poporul ar fi revoltat

Nagy Pál,

măestru căldărar în Budapesta

●●● V. Váci-ut, nr. 64. ●●●

Căldări și recuizite de aramă roșie pentru ferberea spiritului, cognac, licher, comină și drojde.

Pregătirea verigelor (catene) de fer. Mare magazin stabil pentru aranjamente de băi (scalde). Aranjază și provide cu cele trebuincioase tot felul de fabrici. Vase de aramă pentru hoteluri și restaurante; pentru ferbere de cafea; căldări pentru spălat și pentru vatra focului (sparchet) în cuină. Raporturi și cinctură cu prețuri foarte moderate.

pentru dispozițiile luate de guvern. Primul pas nu a fost împreună cu multe greutăți. Nu numai Goremykin, fostul prim-ministru ci întreg corpul ofițeresc cu șială se cugețau la urmările triste a disolvării dietei. Când de pe neașteptate s'au luat această dispoziție și din declarațiile unui pacifician moderat, care despre ucasul de disolvare a Țarului a zis următoarele:

— Probeze numai guvernul să disoalve Duma! În acel moment se va începe văr-sare de sânge. Și nu se va găsi nici un soldat, care să împuște în popor.

Un membru al guvernului actual a zis: — Dacă nu mă înșală presemnele, atunci stârpirea casei domnitoare va succede de minune.

Din România.

Delegația militară austriacă la Sinaia.

Luni 10 Iulie, a sosit la Sinaia, pentru a saluta și felicita pentru 40 de ani de domnie pe M. Sa regele, dl general de cavalerie Ioseph von Gaudernal, comandantul corpului 12 de armată austriac, însoțit de d-nii: general de brigadă baron Pflanzner-Baltin, comandantul brigăzii 31 de infanterie din Brașov; generalul de brigadă Tarbuk von Sensenkorst, comandantul brigăzii 32 de infanterie din Sibiu; colonelul Sarkotie, șeful statului-major al corpului 12 de armată; colonelul Șandru, comandantul regimentului 2 de infanterie; colonelul Oppitz, comandantul regimentului 34 de artilerie și dl locotenent-colonel cavalier Petcani von Steinberg, comandantul ad-interim al regimentului 2 de husari; dl locotenent-colonel de Rozwadowski, atașat militar pe lângă legațiunea austro-ungară, însoțea această delegațiune de ofițeri.

La gara, acuzantului de serviciu a întâmpinat pe Excelența Sa dl general von Gaudernal, pe care l-a condus împreună cu ceilalți ofițeri în trăsurile Curței, la castel.

La oarele 11 jum. M. S. Regele a primit în audiență pe dl general comandant al corpului 12 de armată, iar la oara 1 p. m., a avut loc un prânz, cu care ocaziune Excelența Sa a prezentat M. M. L. L. Regelui și Reginei, A. A. L. L. R. R. Principelui și Principesei României pe ofițerii ce îl însoțeau.

La oarele 4 p. m., ofițerii austriaci, precum și Curțile regale și princiare au fost invitați de A. A. L. L. R. R. Principele și Principesa României la ceaiu la »Cuibul Principesei«, la care au luat parte și Suveranii, cari au bine-voit a convorbi îndelung cu persoanele prezente.

La oarele 5 jum. p. m., ofițerii austriaci, luându-și rămas bun dela Maiestatele Lor și dela Altețele lor Regale, au fost conduși în trăsurile Curței la gară.

Fundația Universitară Carol I. din București a fost autorizată a primi donația de 20.000 lei din partea instituției financiare »Deutsche Bank« din Berlin.

Eri a fost definitiv montat tabloul alpin reprezentând mai multe vârfuri pe munți și prăpastii. Aci se va da iluziunea răsăritului și apusului de soare la munte. Tabloul se va complecta prin adăogirea de clopote cari vor suna întoarcerea unei turme.

Dl dr. Istrati vizitând grota a propus directorului grotei dl inginer Steinberg să adaoage un cioban cântând din caval.

Au sosit spre a fi expuse în pavilionul

agricultureri grâne noi din recolta anului acesta.

Printre multe varietăți se observă mai mulți porumbi de o înălțime neobicinuită.

Pavilioanele rustice din grădina zoologică vor fi, după dispozițiunile luate, terminate Marțea viitoare.

În pavilioane se vor expune păsării cerbi și căprioare.

Crimele bandelor grecești.

Nise vestește din Salonic că Joia trecută antariții au rănit mortal pe românul din Xirolivard, Ioan Paceavura, pe când păștea turmele pe muntele Țarcoviani. În stare gravă a fost adus la Veria.

Tot Joi antariții au capturat în satul bulgăresc Licoviște 7 bulgari pe când săpau la porumb. Nimeni nu știe despre soarta lor, dar de sigur că vor fi fost omorâți.

Acum vre-o 4 zile niște grecomani din Lelia, în număr de trei s'au dus la casa institutoarei Despa Hristu, și pe când lipsea mama sa de acolo, s'au introdus cu scop de a ucide.

Imediat însă institutoarea a început să strige și au alergat la fața locului armata și păzitorii. Agresorii au fost prinși și bătuți sdravăn și apoi aduși legați la Veria. Aci însă au fost imediat puși în libertate.

Nouă știri din Macedonia ne spun că numeroase bande grecești, comandate de ofițeri greci, au trecut decurând fruntaria și se îndreptează spre comunele românești.

Știri dela expoziție.

Bănățeni la Expoziție. Citim în zărele de dincolo că la 1 August vor sosi în București 500 Români din Bănat spre a vizita expoziția națională.

Conziliul primăriei a hotărât să facă o frumoasă primire Românilor bănățeni.

Intrările în ziua de Joi 13 Iulie 1905 au fost: 3360 de persoane și 13 trăsuri.

Vineri 14 Iulie au intrat în Expozițiune 2147 persoane și 11 trăsuri.

Biroul statistic din ministerul de domeniu a întocmit pentru expoziția națională statistică privitoare la mișcarea populației noastre în ultimii zece ani.

Din această statistică, se vede că în acești 10 ani populația ortodoxă din orașele Iași și Botoșani a dat numai excedente de morți, pe când populația mozaică a dat mari excedente de nașteri.

De asemenea în timp de 9 ani în orașele Hârlău și Roman; timp de 8 ani în Bacău și Berlad, de 17 ani în Fălticeni, T. Frumos și T. Jiu; timp de 6 ani în Craiova, Neamțu, Odobești, Banciu, Slatina și R. Vilcea, și timp de 5 ani în Dorohoiu și Vaslui populația ortodoxă a dat mari excedente de morți, iar populația mozaică a dat numai excedente de nașcuți.

Statuia d-rului Davila, care va fi așezată în fața porței de intrare dela expoziție, a fost adusă spre a fi montată.

Lucrurile au început și vor fi terminate în curâne.

Din Basarabia.

Programul partidului național democratic român.

În nrul dela 5 Iulie al »Basarabiei« se publică programul partidului național democrat român. Redacția îl publică pentru a înlătură învinuirea că vor să rupă Basarabia dela Rusia și s'o împreune cu România, precum și că vor anarhie și răsvrătire.

»Poporul român din Basarabia — zice programul — a fost totdeauna credincios legăturilor sale cu Rusia«. Nici odată nu s'a resculat Români de acolo împotriva stăpânirii legiuite. Cu toate acestea pe Români, cari sunt 3/4 din nrul locuitorilor, îi opresc de a se folosi de limba lor în biserici și școli. Celelalte nații din Basarabia au toată voia. Grecii, Armenii, Nemții, chiar Evreii au școlile lor și voiesc a întrebuiță limba națională în obștiile lor. Numai Români, până la eșirea »Basarabiei«, n'au avut asemenea drepturi și nici azi nu-și pot învăța copiii în limba părinților și strămoșilor.

S'a călcat statutul dela 1818 dat de Alexandru I, care spune că Basarabia păzește orânduiala ei națională și din pricina acesta primește o deosebită formă de ocârmuire și că le lasă pe totdeauna întrebuițarea limbei în școli și drepturile, privilegiile și legile locale.

Prin manifestul împărătesc dela 17 Octomvrie 1905 poporul din toată Rusia e chemat să ia parte la cărmuirea țării, — deci și Români Basarabeni trebuie să ridice glasul pentru apărarea drepturilor și intereselor lor. »Noi suntem datori să răspundem la chemarea de a lucra împreună cu fratele nostru — poporul rusesc — pentru slăvirea și întărirea Rusiei celei nouă ce și-a luat avântul din ziua din ziua de 17 Octomvrie.

Pentru aceasta Români trebuie să se întrunească într'un partid național-democratic din Basarabia ca să lupte pentru intrarea în ființă și pătrunderea în viața obștească în Basarabia, potrivit cu drepturile și principiile hotărâte prin manifestul dela 17 Oct. 1905. Români trebuie să se alature cu întreaga societate rusească și să ceară pentru toți cetățenii împărăției deopotrivă, fără deosebire de nație și religie, libertățile politice și omenești ca temelie și întemeiere a unui regim cu adevărat constituțional, având la temelie dreptul de alegere obștesc, egal, direct și secret pentru toți vârstnicii.

Iată acuma și punctele pentru cari vor lucra în deosebi:

1. Organizația Basarabiei pe temelul statutului dela 1818, adică având rânduială națională și întrebuițarea limbei românești în dregătorii și în școli precum și privilegiile și drepturile locale. Deci Basarabia trebuie să fie autonomă sau cu cărmuire de sine, recunoscându-se nației românești predominitoare în această provincie dreptul la propășire liberă și neimpiedecată. Limba românească să se introducă deci ca și la 1812 în dregătorii și școli, păstrându-se limba rusească numai ca obiect deosebit, iar Români să aibă dreptul deplin de a alcătui orice întruniri și tovărășii ce ar urmări păstrarea, întărirea și dezvoltarea limbei, literaturii și culturii naționale. Limba rusă, ca limbă de stat, să se impuie numai în organele centrale, în armată și în marină.

De altă parte deregătoriile de ocârmuire locală, în sate, volaste (plăși), ținuturi, precum și în sfatul superior, (zemstvlul de gubernie) să fie organizate după principii democratice, având ca temelie dreptul de vot obștesc, egal, direct și secret.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoiu. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mână ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VÁSARHELY.

2. Legiuirea agrară pentru Basarabia. Moșiile mănăstirești, așa de întinse, fiind date de boeri și de domni pentru trebuințele culturale și pentru binefaceri -- vor alcătui pe viitor un fond cultural -- al Basarabiei. Administrația numită a moșiilor închinată se va desființa și moșiile se vor administra de conziliul provincial superior (zemstvu).

Aceste moșii se vor putea da în arendă numai sătenilor muncitori de pământ din Basarabia, atâta cât poate munci fiecare gospodar cu copiii săi, fără argați.

Arendarea se va face pe vadele lungi, cu preț cât de mic, hotărât de conziliul superior și care nu se va mai ridica în curgerea sorocului de arendă.

Veniturile moșiilor din fondul cultural vor sluji pentru facerea de școli naționale la țară, pentru ajutorarea bisericilor sărace, într'un cuvânt pentru a răspândi lumina în satele Basarabiei.

Dacă moșiile, ce astăzi ar intra, după-cum se arată mai sus, în fondul național, nu ar ajunge pentru a întregi pământurile ce au astăzi sătenii pentru o gospodărie temeinică, în întinderea hotărâtă de adunarea imperială, atunci conziliul provincial va fi dator să rescumpere cu ajutorul băncii țărănești și după o dreaptă prețuire atâtea din moșiile boeresti, cât va fi de trebuință pentru aceasta. Moșiile astfel răscumpărate vor mări fondul cultural național al Basarabiei și vor fi împărțite în arendă tot în felul de mai sus.

Pe lângă asta zemsturile de ținut vor avea a ajuta obștile de săteni a lua în arendă moșiile boeresti. La nevoie zemsturile vor lua ele în arendă moșiile și le vor arenda la țărani, având a lua câștigurile după legea de urmărire a statului.

Zic că vor face o lege de tocmeli agricole ocreditoare pentru săteni. Pentruca legea să se fie în seamă se va numi un inspector agrar și camere de împăciuire, cari vor putea desființa tocmelile împotriva legii sau înșelătoare.

Legea va îndatori consiliul provinciei și pe cele de ținut a îngriji să se ridice lucrarea pământului și chiverniseala muncii, ajutând și răspândind tovarășiile de împrumut și păstrare (bănci populare), de consumație (căpătare mai ieftine a lucrurilor de hrana) și de alte tovarășii menite să crească prețul produselor țărănești și a face să se effi-nească traiul țaranului. Se va înființa o casă centrală a societăților cooperative, a tovarășiilor de împrumut și păstrare din Basarabia, cu un capital de cel puțin trei milioane de ruble, care să împrumute societățile sătești pentru a-și ajunge scopurile lor.

Se vor înființa școli speciale pentru fiecare ra-

mură de muncă agricolă și școli de meserii sătești în fiecare ținut după nevoile locului.

Românii vor da voturi numai candidaților cari se vor lega să apere în adunare aceste cereri.

Deputații noștri se vor putea alătura pe lângă alte partizi, numai dacă vor sprijini aceste cereri naționale.

Inchee cu încredințarea că Românul nu pierie și arată că vor pași cu hotărâre neclintită la muncă și luptă pentru înălțarea poporului român, din Basarabia.

(Basarabia. Nr. 12 5 Iulie. Chișinău).

NOUȚĂȚI.

ARAD, 30 Iulie 1906.

— **Manevrele împărătești** se vor ține în anul acesta în Silezia. În prima jumătate a lunii Septembrie se vor ține manevrele maritime în Dalmația de sud.

La noi în Ungaria nu se vor face manevre, deoarece s'au întârziat asentările. Vom fi scutiți deci de a mai ceti despre moartea năprasnică a multor bieți soldați, loviți de arșița soarelui, și nici bieții economi nu se vor plânge, că soldații le-au dripit sămănăturile de pe holde.

— **Cununie.** Dl. dr. Emil Monția s'a cununat cu dsoara Mariți Doge în biserica gr.-or.-rom. din Lipova.

Dorim tinerei părechi deplină fericire!

— **D-ra Agata Bărescu** a fost angajată la Teatrul Național din București pentru mai multe reprezentațiuni, între 15 Octombrie și 3 Noembrie.

— **Școalele lor.** Într'un articol de fond am scris pe larg despre școlile ungurești și despre creșterea de care se împărtășesc elevii în ele. Elevii se ocupă mai mult cu politica decât cu studiile. Inșă nu ei poartă vina. Așa li-se dă creștere din partea profesorilor.

Dar' sunt și alte păcate la mijloc, mult mai îngrozitoare, mult mai revoltătoare pentru orice om de bine, pentru oricine, mai simte nițică rușine în sufletul său. Băieții nu se împărtășesc nici de creștere morală. S'a aflat profesor uitat de sine, care și-a dus băieții prin lupănare, în ast mod introducându-i în viața publică.

Cu astfel de profesori nu poți crește floarea unui neam.

Un profesor, cu numele Alvinczy, — maghiar deci, — descopere mari păcate și multe greșeli, la școalele lor. Descoperirile făcute de el le va publica cât mai curând în o broșură.

Profesorii mai tineri dela gimnaziul din Szombat hely -- zice Alvinczy -- sunt adevărați factor ai imoralității. Pe copiii, cari aveau mame tinere și frumoase li amenințau, că-i vor trânti cu orice pret.

După această amenințare chemau pe mamele copiilor la ei acasă, le spuneau, că copii lor, sau are să fie trântiți, sau dacă nu, ele, mamele, să se *imprietenească*, cu ei, profesorii. Unele, cari cu greu puteau să-și susțină copiii la școală, și căror deci le cauzează nu numai mare durere, dar și mare greutate căderea copiilor, s'au și *imprietenit* cu profesorii.

S'au jertfit pe sine, cu rușine, unor mizerabili ce ar trebui zugrumași de vii.

S'a aflat în sfârșit totuși un om drept între ei care să spună și să scrie obiectiv și drept despre ei și școalele lor.

— **O hotărâre judecătorească originală.**

Un lucrător tinichigiu se urcase pe turla unei biserici ca s'o dreagă. Cum făcu, cum dresă, alunecă și căzu. Se scoală de jos amețit, se pipăie... n'avea nimic. Un om însă era lungit acolo. Ce se întâmplase? Tinichigiul căzuse tocmai în spina unui trecător, care se lovise așa de rău încât, cu toate îngrijirile ce i-s'au dat la spital, își dădu sfârșitul.

Iată acum familia mortului că dă în judecată pe tinichigiu.

— Acest om a omorât pe fratele nostru! Să moară și el.

— A făcut-o fără să vrea!... zicea avocatul tinichigiului.

— Atunci să plătească o sumă mare de bani, cum scrie în lege.

Judecătorul părea încurcat. În adevăr, zice legea că dacă un om omoară pe altul, din greșală, să plătească!... Aici însă se putea zice că e greșală? Amână hotărârea pe a doua zi.

Atunci iată ce hotărâre dete. Tinichigiul să se culce jos tocmai în locul unde fusese răposatul când a căzut; iar fratele aceluia să se sue în turn și să-și dea drumul peste tinichigiu...

Hotărârea -- se înțelege -- n'a fost executată.

— **Numai zilele acestea** -- zice Gaz. Tr.

-- a relevat în camera ungară dl deputat Maniu, ce anomalii se petrec la căile ferate ungare, unde pasagerii sunt bruscați dacă cer bilet în altă limbă, decât în limba maghiară. În Brașov încă avem o cassieră, care crede de cuviință a da lecții de limbă pasagerilor. Așa zilele acestea un domn a cerut bilet pentru Prejmer în limba nemțească. Cassiera i-a făcut reproș, că de ce nu cere pe ungurește și l-a invitat ca pe viitor să ceara biletul numai ungurește. Din întâmplare se afla la ghișeu și deputatul Ghimbavului Dr. Schmidt,

Nervositatea.

De Anton Cehov.

Dimitrie Osipovici Vaccin se reîntoarce din oraș în reședința lui de vară cu impresiile noui ale științei spiritiste. Fiind singur în odaie (soția îi plecase), pe când se desbracă și se culcă, se gândește involuntar la aceea-ce auzise și văzuse nu de mult. Fie zis în paranteză, în realitate nici nu era știință aceea; ci numai povestiri despre lucruri fioroase, cu cari se întrețineau seara. O fată începuse să vorbească despre cetirea gândurilor.

Dela această conversație a trecut la lucruri spiritiste. Pe urmă unul dintre cei prezenți a adus vorba asupra fantomelor și viziunelor. Un domn a povestit despre un mort, care s'a întors în sicriu. Iară Vaccin luă o farfurie și arată damelor, cum trebuie să vorbească cu spiritele. Intre mai mulți, cită spiritul unchiului său, Claud Mironici, căruia îi adresă întrebări.

— Multe lucruri necuprinse... și înfiorătoare sunt în natură -- se gândi Vaccin și-și trase plapoma pe el. -- Nu morții ne înfioarează, ci tănuirile!

Bătuse ora unu. Vaccin se întoarce pe cealaltă parte și de sub plapomă zări lumina albastră a candeliei. Flacăra lampei se lungi deodată și lumina statuetele sfinte din colț precum și portretul mare al lui Claud Mironici, care atârna pe peretele din față.

— Ce așa face, dacă în această semi obscuri-

tate, ar apare spiritul unchiului meu? -- se gândi Vaccin. Nu, aceasta e peste putință!

Fantometele sunt vedeniile creerilor bolnavi.

Vaccin, spre mai mare siguranță, își trase totuși pe cap plapoma și-și închise ochii. În fantasia lui învie mortul care s'a întors în sicriu capul celui spânzurat și fața copilului inecat.

— Ce absurd!... Și totuși mi-e frică ca unui copil... Nebunatic!

Ciasornicul de pe perete face, tic-tac, tic-tac! Dela biserica din sat se aude glasul păzitorului de cimitir. Un glas încet trăgănat, tânguitor. Vaccin simți cum îi trec fiori reci prin ceafă și spate. Simția parcă ar auzi respirația cuiva deasupra capului lui; parcă unchiul lui ar fi eșit din pervaz și s'ar fi aplecat asupra lui...

Vaccin se înfioară. Apoi când un gândac sbură în odaie pe fereastra deschisă și sbârâie în jurul patului lui, nu se mai putu stăpâni și trase soneria cu vehemență.

— Ce poftiți, Dimitrie Osipovici? se auzi vocea guvernantei după ușe.

— Dta ești, Rosalia Carlovna? Zise Vaccin ușurat. -- De ce te-ai ostenit?... Nu poate veni Gavril?

— Pe Gavril d-voastră la-ți trimis în oraș și s'a dus și Glafir cu el... Afară de mine nu mai e nime în casă... Ce poftiți?

— Domnișoară, vreau... vreau să spun... că... Dar vino înlăuntru nu te jenă!... Aici și așa e întunec...

Rosalia Carlovna, cu fața sănătoasă și cam grasă, intră în camera de culcare și așteaptă.

— Șezi domnișoară... Voesc să-ți spun... Ce

să-i și spun? -- se gândi Vaccin, căruia acum îi era mai puțin frică. Voiam să te rog, că dacă mâine dimineață va merge Gavril în oraș, nu uita să-i spui... să... să-mi aducă țigaret...

Dar șezi!

— Țigaret? Bine!... Și ce mai poftiți?

— Și că nu mai voesc altceva, ci... Șezi! Mă voiu mai gândi la ceva...

— E totuși neobicinuit ca o damă să șadă în odaia unui bărbat. Se vede, Dimitrie Osipovici, că dta vrei să glumești cu mine... să mă tachinezi... înțeleg. Pentru țigaret nu e obiceiul să scoli pe cineva din somn... înțeleg,

Rosalia Carlovna se întoarce într'un călcăiu și eși.

Vaccin care începuse să se rușineze de frica ce-l cuprinse, se mai liniștise prin vorba; își trase plapoma pe cap și-și închise ochii.

Cam vr'o zece minute se simți el bine, dar apoi îl cuprinse din nou starea curioasă de mai înainte.

Nici nu îndrăznea să-și deschidă ochii, cu ci închiși se plimba prin odaie, căută chibrite și aprinse lumânarea. Dar asta nu-i folosi la nimic. Se sperie de sine însuși, când se întoarce spre oglindă, aci îi se părea, că unchiul lui clipește din ochi.

Îi sună din nou... la dracu! -- zise el. Îi voi spune că mi-e rău și îi voi cere picături.

Vaccin sună. Nici un răspuns. Sună din nou. În loc de răspuns să auziă numai glasul păzitorului de cimitir.

Prin tot corpul îi trecură fiori reci și-l cuprinse frica întru atâta, încât fugi repede din odaie. Își

care a declarat cassierei, că are să o denunțe. Ziarul «Br. H.» luând notă de incidentul dela ghișeul gării, își încheie reportajul cu următoarele cuvinte: «Zău ar fi timpul suprem, să se dea un ordin, prin care să se permită refuzarea biletului, în cas când publicul ar întrebuița alte numiri decât pe cele oficiale... Era nouă!

— **Puterea cântării.** (O aventură miraculoasă). Ziarul englez «Daily Mail» scrie despre o aventură a unei femei Underwood, soția unui bogat american din New-York. Ea a mers în calea bărbatului său, care se afla de câte-va zile într-o pădure la vânat. S'a rătăcit însă și a apucat-o noaptea în pădure. Deodată ea aude un răget înăbușat și un leu uriaș o trânti la pământ. Leul sta mugind deasupra ei, ea plângea știind ce moarte o așteaptă. Deodată își aduse aminte că a vădit undeva că animalele devin blânde prin cântarea omenească. Ia început să cânte tot mai tare și mai frumos. Leul a devenit blând ca mielul. Toată noaptea a cântat doamna Underwood, iar leul ședea comod lângă ea și numai o labă și-o mână ținea deasupra ei. Dimineața veni bărbatul și auzind din depărtare vocea soției sale, ochi și trase un glonț în capul leului care căzu mort lângă doamna, care la auzul de leu se leșinase.

— **Declama e sufletul comerțului.** Nici ideea de a ne putea face până unde ajunge revistele din America.

— **Reviste cari într'un singur număr publică de 600.000**

— **Reviste și revistele americane au însă un conținut sever ca nu cumva să se strecoare anunțuri înșelătoare.**

— **Totuși se citează cazuri nostime.**

— **Așa, ziarele anunțau că pentru 50 bani se trimite o magnifică fotografie a președintelui Statelor-Unite.**

— **Câte n'a trimis 50 bani?**

— **Ce le-a venit?**

— **O marcă postală cu chipul președintelui!**

— **Astăzi asigură că cine va trimite 5 lei, va primi în schimb mobila unui salon.**

— **Cei cari au dat parale, s'au pomenit cu fotografia mobilelor.**

— **Tren căzut într'un lac fără fund.** Din America vine știrea, că Mercuri în 25 Iulie un tren expres ce trecea pe lângă «Lacul-Diamant» a sărit din șine, s'a izbit de o stâncă și s'a răsturnat în lac cu toți drumeții. Caută după el cu dopotul de apă, dar nu ajung la el, căci lacul e foarte adânc, se zice fără fund.

— **Al lui să fie.** Prin foile maghiare cetim, că pe lângă alți Jidovi, cari se lapadă și de su-

fletul său numai să fie binevăzuți înaintea Ungurilor, și-au mai schimbat numele lor românești ce sunt atât de frumoase, și următorii doi Români uitați de sine: Simion *Ardelean*, care de acum înainte se va numi *Andrásy*, (nu cumva va crede sârmanul, că lumea-l va considera înrudit cu ministrul, ce poartă acest nume?) și George *Câmpianu* din Cluj se va numi *Mezei*.

— **Un nou comitet bulgar revoluționar în România.** Poliția de siguranță din Brăila a descoperit existența unui nou comitet revoluționar bulgar, care este inspirat de Boris Sarafoff. Un emisar al comitetului central din Sofia anume Iordan Nicolov zis și I. Nicolae din Galata (Albania) a venit zilele acestea în Brăila, unde a colectat însemnate sume de bani în scop național bulgar. Mai mulți bulgari au declarat, că în adevăr au dat banii emisarului lui Sarafoff, dar aceasta numai în scopuri culturale naționale și nici de cum pentru scopuri revoluționare. Iordan Nicolov a fost arestat și probabil, va fi expulsat.

— **Purtarea inelelor.** Arhierul bisericii greco-cat. din Eperjes, dr. Ioan Vályi, a dat ordin, prin care oprește pe preoții diecezei sale de a purta inele, cu excepția acelor, cari sunt insignii ale oarecărei vrednicii răsplătite de autorități mai înalte. Ordinul se bazează pe canoane cari opresc preoților purtarea inelelor după încheierea căsătoriei și primirea darului.

— **Leac pentru friguri.** Înainte cu o zi sau două de a ne apuca frigurile, vom lua sare amară, căci e mai eficientă și o putem găsi aproape la toată casa.

— **Punem sarea amară într'un pahar cu apă, o clătim bine până se topește și o bem pe nerăsuflăte, căci altfel n'are leac.**

— **Este bine să luăm această doftorie pe nemân-cate și de mai multe ori.**

— **Când boala a început să ne cuprindă, când au început durerile de cap și tremurul, atunci vom lua chinină sau coajă de stejar.**

— **Vom pune-o într'un păhăruț cu apă și-l bem pe nerăsuflăte, ori punem chinina într'o foaie de țigară, facem un cocoloș și-l înghițim într'o lingură de apă.**

— **O doftorie bună e și pelinul, rădăcina ori foi, cât mai multe pisate cu muchia de topor; vom pune într'un vas cu apă să se plămădească vre-o zece ore și când încep fiiorii, strecurăm și bem un pahar din apa astfel pregătită.**

— **Și dacă frigurile n'or încetă.**

— **Fă de mai multe ori așa.**

— **Mulțămită publică.** Biblioteca Reuniunii noastre s'a înmulțit în timpul din urmă cu următoarele cărți dăruite și anume: dl asesor conzis-

torial Moise Lazar a dăruit «Bibliotek der Unterhaltung und des Wissens» pe anii 1881, 1882, 1883, 1884 și 1886, cum și alte 6 cărți în limba germană; referentul conzistorial dl Petru Ciora «Tribuna» pe anii 1885, 1886 și 1887; dl dr. At. Marienescu, membru al «Academiei Române»: «Cu paloșul», poveste vitejească, «Chipuri și graiuri» din Bucovina, «Robinson în țeara românească», Povestiri din copilărie, Notițe despre Bucovina, Dela hotară, Naționalitatea de Nordau, Niță Painjen, monolog de Brediceanu, Poezii noue, de Zamfirescu, Merinde dela școală, de dr. G. Popa. Parapleul st. Petru, Pribeag, de I. I. Schiopul, Oare de petrecere, Cântece nr 2 și 3 din bibl. «Floarea albastră», Quatrene, epigrame humoristice, Regulament de serviciu militar, Carte de instrucțiune militară și în fine onor. redacție a «Telegrafului Român»: «Crestomație pentru toți Români», de G. Coșbuc, Ioan Botezătorul, Novele și Schițe, de I. Pop-Reteganul, Studiu din istoria dreptului roman, Floricele de câmp, Deputații noștri, cărora îndreznim a le aduce cele mai sincere mulțămite ale Reuniunii noastre. Sibiu, 25 Iunie 1906. Victor Tordășianu prez. Stefan Duca notar.

— **Ne împlinim plăcuta datorință de a exprima și pe această cale adânc simțita mulțumită și recunoștință a Reuniunii noastre agricole onorabilei direcțiuni a Institutului de credit și economii «Albina» cum și adunării generale a acesteia pentru ajutorul de 200 cor., votat pe anul curent. Sibiu 20 Iunie 1906. Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu». Pantaleon. Lucața prez. Victor Todașianu, secret.**

— **Contra «Qidium»-ului în loc de prav de sulfur, să presărim viile noastre cu hepar sulfuric. Influența e repede, sigură. Un kgr. cu îndrumări costă 64 fil. și se poate căpăta dela Mayerfi Zoltán, fabricant de material de stropire, în Kecskemét.**

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor. se poate căpăta în Librăria lui Ingusz J. și fiul Arad.**

— **Wolf J., pantofar de ghetete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minorității).**

PARTEA LITERARĂ.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii.

1906.

(Urmare).

Punctele de căpetenie ale programului sunt cele următoare.

1. Teritoriul colonizațiunii romane în țările din dreapta și din stânga Dunării de jos.

2. Teoriile vechi și nouă despre originea și locuințele Românilor în cursul evului mediu.

3. Migrațiunea popoarelor în țările dunărene și înrăuirile reciproce dintre barbari și elementului roman, dela părăsirea Daciei Traiane până la înființarea Imperiului bulgar.

4. Români și Bulgarii în timpul Imperiului bulgar și al celui româno-bulgar și relațiunile lor cu popoarele din stânga Dunării.

5. Originile Principatelor române.

Lucrarea va fi întemeiată pe un studiu cât mai amănunțit și conștiințios al izvoarelor antice și medievale: autori, inscripțiuni, documente și ori ce resturi ale vechimii, utilizându-se și utoponimia, limba și în genere ori ce fântână ce ar putea contribui la lămurirea acestor probleme.

Termenul prezentării manuscrisurilor este până la 1 Septembrie 1906.

II. Premiul Statului Lazar, de 5.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1907, prin secțiunea științifică, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului:

Cercetări originale asupra prelagrei în vederea etiologiei și combaterii boalei. — (Deciz. 26 Martie 1902).

Lucrarea va cuprinde:

1. Izolarea meteriile toxice ale porumbului stricat.

2. Determinarea varietăților porumbului și a gradului de alterațiune, precum și a altor condițiuni în cari se dezvoltă acele materii toxice.

lăcu cruce, își blăstăma lașitatea, alergă desculț în fața ușii guvernantei.

— **Carlovna!** — zise clătînându-i și bătând la ușă. — **Carlovna Ro...ro... Dormi?... Mi-e rău... dă-mi picături!**

— **Un răsp. is. Tăcere complectă.**

— **Bună, nu înțelegi? Te rog frumos!... La ce această ceremonie, când cine-va e bolnav? Nu crezi cumva...**

— **Te voi spune soției dtale... Dta conturbi liniștea unei fete oneste. Când eram la baronul Anzic și venea noaptea la masa mea, înțelegeam ce chibrit dorește... i-am și spus baronesei... Eu sunt femeie cinstită!**

— **Să-ți ia dracu cinstea! Mi-e rău, vreau picături!**

— **Înțelegi? Mi-e rău!**

— **Soția dtale e o damă cum trebuie, onestă și dta trebuie s'o iubești. Nu voesc s'o înșel!...**

— **Esti o proastă, ce vorbești! Înțelegi — esti o proastă!**

— **Vacsin se răzîmă de ușe, își încruciașă brațele de pept și așteaptă să-i treacă frica. N'avea curaj să se reîntoarcă în odaie, unde falfăia lumina candeliei, și unchiul său își înholbă din pervaz ochii spre el — dar era zadarnic să stea și înaintea ușei guvernantei, așa cum era mai mult desbrăcat. Ce să facă dară? Ciasornicul bătu oarele două dar frica lui tot nu se domolea. Coridorul era întunecos și din toate colțurile se întolbau spre el umbre negre. Vacsin se îndreaptă spre ușă și atunci simți deodată, că cineva i-a tras cămașa și i-a atins umărul.**

— **Pădre și iad!... Rosalia Carlovna!**

Nici un răspuns. Vacsin așa fără precauțare puse mâna pe cleanță, deschise ușa și se uită în odaie. Nemțoaica cinstită dormea liniștit. Lampa mică lumina conturile corpului bine nutrit, care transpiră sănătate. Vacsin intră în odaie și se așeză pe un dulap, aproape de ușă. În apropierea unei ființe viețuitoare se simția mai bine, chiar și dacă aceasta dormea.

— **Și această nemțoaică doarme liniștit, se gândea în sine. Voi ședea cât-va timp aici și când se va lumina de ziuă mă voi duce... Acum și așa răsare soarele de timpuriu.**

— **Așteptând zorile zilei Vacsin se încolăci pe dulăpior și răzîmându-și capul pe mână se adânci în gânduri.**

— **Curios lucru e nervositatea! Om cu mintea clară cum sunt eu... și cu toate acestea... la dracu, mi-e și rușine!**

— **Și cum sta acolo, ascultând respirația regulată a Rosaliei Carlovna, se liniști de tot și adormi...**

— **Dimineața la oarele șese sosi soția lui Vacsin și negăsând pe soțul ei în odaia de culcare, se duse spre odaia guvernantei, cu intenția să-i ceară bani mărunți, ca să plătească trăsura. Când intră în odaie îi se înfățișă scena următoare:**

— **În pat dormia Rosalia Carlovna, din cauza căldurii era într'o situație cam desordonată, de tot descoperită; la distanță de 3 metri de ea, încolăcit pe dulăpior ședea soțul ei, ca un sfânt și sfârșit. Era desculț, în neglijență. Ce va fi zis soția la aceasta, și ce mutră va fi făcut bărbatul când s'a deșteptat, las s'o povestească alții. Eu nu sunt în stare.**

Trad. de *Malmira*.

3. Stabilirea acțiunii patologice a acelor ma-
toxice.

4. Stabilirea legăturii între substanțele vătămă-
toare ale porumbului și pelagră.

5. Stabilirea specificității pelagrei și a substan-
țelor specifice active contra acestei boale.

Terminul prezentării manuscriptelor este până
la 1 Septembrie 1906.

III. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei, divizibil,
se va da în sesiunea generală din 1907, prin sec-
țiunea literară, celei mai bune lucrări scrise în
limba română despre:

Inrăuirile curentelor străine în evoluțiunea
limbii și literaturii române în secolul XIX. —
(Deciz. 3 Aprilie 1902).

Lucrarea se va face după următorul program:
Starea culturală a țării la sfârșitul secolului
XVIII.

Elementul slavon și elementul grecesc în limba
vorbită și scrisă.

Invățământul public și privat sub înrăuirea gre-
cească.

Manifestarea curentului francez la noi în edu-
cațiunea claselor superioare.

Văcăreștii și poezia lor, Cum se învață limba
românească? Mișcarea literară sub domnia lui
Caragea Vodă. Teatrul dela Cișmeaua roșie și
Domnița Radu.

Alexandru Suțu Vodă și eforia teatrelor din
țară.

Gheorghe Asachi Gheorghe Lazăr. Școala ro-
mânească și începuturile ei.

Eliade-Rădulescu. Tipografiile române și căr-
țile bisericești și didactice.

Curierul românesc și Albina Moldovei.
Societatea filarmonică din București și Iași. Eliade,
Câmpineanu, Aristia, Asachi. Începuturile teatru-
lui român. Scriitori și traducători dramatici.

Limba oficială, limba literară și limba vorbită.
Primii poeți și primele poezii.

Curierul de ambe-sexe. Teatrul străin și tea-
trul român. Lupta pentru statornicirea progresu-
lui scenei naționale. V. Alexandri, C. Negruzzi,
M. Kogălniceanu. Mișcarea literară în Moldova.
Scrieri și publicațiuni.

Repertoriul. Actori. Rezultate obținute.

Inrăuirea educațiunii date tinerimii române
în Franța și Germania asupra culturii naționale.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

*Anuarul XXX al gimnaziului român gr. or.
din Brad*, redactat de Dr. Pavel Oprea, director.
Cuprinde: Noțiuni de poezie populară de prof.
Traian Suciu. Limba lasă de dorit.

Lucrarea a fost înșă premiată cu 160 coroane
din fondul »Dr. Iosif Hodoșiu«.

Reprezentanța, ce supraveghează și conduce
gimnaziul, stă din 72 de membri.

Din statistica școlară reiese, că s'au înscris în
cele patru clase inferioare, 153 de elevi, cari cu
sfârșitul anului au arătat următorul progres în
studii: notă foarte bine 31, bine 48, îndestulitor
57, neîndestulitor din un studiu 23, din 2 studii
10, din mai multe studii 17.

Biblioteca gimnaziului constă din 3199 opuri
în 3236 tomuri în preț de 10,799.

Din fondul mesei studenților au primit prânz
cinci înși, s'a dat ajutor la 14 școlari.

Fondul mesei studenților e de 19,000 coroane
49 fil.

Fondul elevilor morboși are capital de 11,300
cor. 57 fil.

Fondul »Dr. Iosif Hodoșiu« e de 4511 cor.
16 fil. Biblioteca școlarii săraci constă din 131
cărți, dintre cari în decursul anului s'au dat ele-
vilor săraci spre folosire 72 de manuale.

La sfârșit se publică numele marinimoșilor con-
tribuenți la diferitele fonduri ale gimnaziului.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nichin.

Licitațiune minuendă.

Pe baza planului și proiectului de spese
încuviințat de Ven. Conzistor gr.-or. român
din Arad, nr. 4179—1906, de din 3/16 Iul.
a. c., se *escrie licitațiune minuendă* pentru
edificarea din piatră a unei biserici nouă
în *Guravăi* (Protopresbiteratul hălmaگیului,
Nagy-Halmagy), cu *prețul de exclamare*:
8755 cor. 02 fil.

Licitațiunea se va ține la 27 Iulie, 9 Au-
gust a. c. orele 8 a. m. în localitatea școa-
lei din Guravăi sub prezidiul protoprezbi-
terului tract. Reflectanții vor avea să de-
pună la începutul licitațiunii vadiul de 10%
din prețul exclamării în bani.

Oferte în scris nu se primesc fiind lici-
tațiunea verbală.

Licitanții nu pot pretinde nici un fel de
diurn ori spese de călătorie pentru parti-
cipare.

*Planul, proiectul de spese și condițiunile
de licitație* se pot vedea la epitropul bise-
ricii, dl Pavel Căprariu în Guravăi (Stațiune
de calea ferată).

Guravăi, la 13/26 Iulie 1906.

Comitetul parohial.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 29 Iulie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7:43 — 7:44
Secară pe Octomvrie	7:71 — 7:72
Orz pe Octomvrie	6:35 — 6:36
Cucuruz pe Iulie	6:27 — 6:28
Cucuruz pe 1907	5:27 — 5:28
Grâu pe Aprilie 1097	6:32 — 6:33

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7:48 — 7:49
Secară pe Octomvrie	7:74 — 7:75
Ovăs pe Octomvrie	6:39 — 6:40
Cucuruz pe Iulie	6:31 — 6:32
Cucuruz pe 1907	5:27 — 5:28
Grâu pe Aprilie 1907	6:59 — 6:60

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greu-
ate peste 400 klgr. 115—116 fil.; bătrâni mijlocii, păre-
chea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greu-
tate peste 320 klgr. 122—123 fil.; calitate sârbească: grei
părechea peste 260 klgr. 124—125 fil.; mijlocii părechea
250—260 klgr. greutate 126—130 fil. Ușori până la 240
klgr. 116—118 fil.

Deschidere de cancelarie de

●●● notar public. ●●●

Activitatea mea de notar public cu ziua
de azi *am început-o*:

Cancelaria mea: strada Fábían, în casa
mea proprie de sub nrul 6, parter.

Ore oficiale: a. m. 1/2 9—12 ore.
d. p. 1/2 3—6 »

Substitutul meu:

Dr. Szabó István.

Arad, 24 Iunie 1906.

Dr. Mülek Lajos,
notar public regesc.

Cultivarea părului. Cea mai obvenientă
cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai re-
numiți medici, e însuși mătreața, cei ce sufer de acest mor-
b în timpul cel mai scurt devin
pleșuvi, doare-ce mătreața slă-
bește perii și uscă rădăcinile pă-
rului. Nenumărați medici experți
din patrie și străinătate recomandă
„spiritul de păr PETROLIN”
despre ce prin epistole de recu-
noștință se arată că după o fo-
losire de câteva zile împiedecă
căderea părului, și ori ce alt
morb de cap si în mod avanta-
gios ajută la creșterea de nou a părului. La cumpărare
să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus. Ori
ce alt spirt adus în circulație e numai o imitare și falsifi-
care stricăcioasă. Se capătă numai la pregătitorul: Droge-
ria și laboratorul de cosmetică **Koráni** și
Wachsman, Szabadka.

Magazin principal la farmacia **Földes**
Kelemen. Se poate căpăta și în prăvălia de toalete
alui **Hegedüs Gyula.**

Stabiliment de hydrotheraphie

Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-En-
zersdorp, 30 min. departe de Viena.

Arangiament modern

(pe lângă hydrotheraphie complectă,
băi de soare, de aer, de acid carbo-
nic și electric, massage, electrizare,
gimnastică suedă, dietetică individua-
lizată etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate
stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al
stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Caut un concipist

cu pracsă bună. Postul se poate
ocupă numai decât. Reflectanții să
se adreseze de adreptul la sub-
scrisul.

Dr. Virgil Olariu,
advocat în Deva.

Glöckner József

Spălătorie chiemică și atelier de
o o o văpsit de haine. o o o o
Seghedin, strada Iskola n-rul 27.
Timișoara-cetate. str. Hunyadi 6.

Curățește și vopsește tot felul de
haine pentru femei, bărbați și copii,
o o o rolete și broderii. o o o o

Comande din provincie se efeptuesc
punctual și prompt.

HACK ENDRE arhitect, cu dipolmă
și măestru zidar.
Cancelarie specială: Arad, strada Kápolna nr. 4.

Inainte

de a cumpăra cafea,
vă rog faceți o probă de cumpărare de
cafeaua prăgită de Palermo

pe atât pentru cafeaua cu lapte, precum și
pentru cea neagră e ceva fenomenal de fină,
mirosul și mirosul e neîntrecut, nevătămătoare
pentru nervi și pe lângă toate acestea e foarte
spondică și bogată. In toată săptămâna pră-
girea proaspătă de două-ori; împachetare de
1/4 și 1/2 klgr. se poate căpăta exclusiv
la băcănă lui

Dürr Gusztáv
ARAD
vis-à-vis cu primăria orașului.

Feriți-vă de commis-voiajuri. Fie-care pachet
e provăzut cu numele firmei mele și cu
sigilul meu de cusutor.

Doamnelor!

Prăvălia mea din strada Deák
Ferencz nr. 30 **am strămutat-o**
tot în aceeași stradă în celalalt
sir de casă nr. 2, lângă hotelul

»Vass«. Cer încrederea onorațiilor
doamne și pe mai departe. La
mine se pregătesc corsete după
modă și toate cele trebuincioase
pentru a da unei femei o talie
frumoasă și elegantă.

Cei din provincie, pot cere în-
drumări.

Cu toată stimă

Pilcz Irma, Arad
Deák Ferencz-u. 2.

Gine vrea să cumpere
ghete de vară

(fél czipő)

ghete pentru bărbați pentru femei și copii
precum

în piele colorată

pe lângă prețurile cele mai moderate în
un asortiment bogat acela poate se câș-
tiga în prăvălia lui

Czernóczy Mihály

căltunar pentru bărbați și femei

Kossuth-utca nr. 67 și Boros Béni-
tér nr. 2.

Raderea de prisos!

Cine voește se economisescă banii, cine
voește se cruțe timpul, cine nu voește se
o o fie spus la vre-o boaldă de piele. o o
acela se rade

CU „RASOL“

sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de
30 de ori, 2.40 Cor. In provincie 3. Cor.
plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu
mandat postal mai scump cu 20 fil. Pregă-
tește și trimite

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vanzătorilor dă concesiune. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea
părului

e „RASOLIN“-ul
foarte recomandat damelor,

Prețul unui borcan 2 Cor. in provincie 2.50
Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu
mandat postal e mai scump cu 20 fil. Uni-
o o o o eul pregătitor o o o o

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

**Prăvălie artis-
tică pentru instru-
mente medicale,
optice și bandage.**

Deutsch Mihály

ARAD

Andrássy-tér, Kiss-palota.

Edificat
la
1888.

Schiller József

Edificat
la
1888.

Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane
Szeged, Petőfi Sándor sugár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoa-
ne și oglinzi din
lemn, făcute după plan, în modul cel mai artistic.

Auritori ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și
rame de oglinzi. Infrum-
sețări de sculpture, de palate, hoteluri și cafenele.

Aranjament pentru biserici, pre-
cum

infrumsețări de altare, anvoane, baltisterie, steaguri,
teanice, catafalce, cupole, felinare, cruci și icoane.

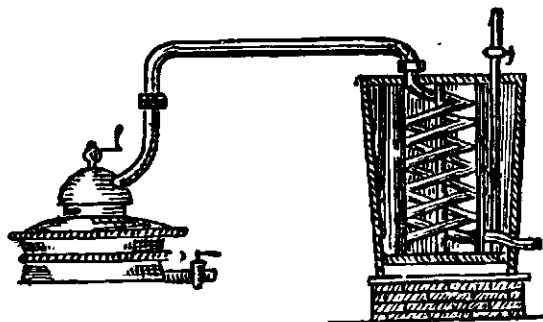
Recomand tutu-
ror fierbătorilor de
rachie și de spirt

căldările

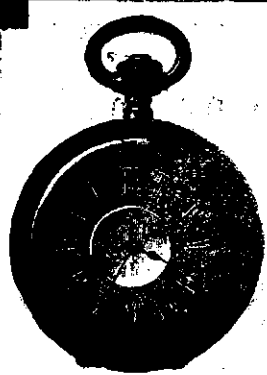
mele cele mai nouă
și de construcția
cea mai nouă, bre-
vetate, făcute după
sistem propriu.

Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachie pregătesc în atelierul meu injectoare
practice, de sistem propriu, contra peronosperi. În todeauna în maga-
zinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan
comandele mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă
de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco pre-
uri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆ, căldărar
UJVIDÉK, strada Lázár nr. 14.

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după moda
juvelericeale atât pe bani gata cât și

===== **ÎN RATE** =====

pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine,
liferează cea mai bună prăvălie în această
prăvălie în întreaga Ungaria!

Brauswetter János
orologier — Szeged.

Se trimit CATALOAGE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit.

Correspondențele să se facă în cât se poate
în limba maghiară, germană sau franceză.

Proprietarul
unei mașini de călcat
cu o putere de 8 cai
pe sezonul trierării
caută trierare.

Detalii la **Berta Testvérek** sau
Kossuth-utca nr. 46, Arad.

T. C. WINTDRHOFF, Düsseldorf
Fabrică cu brevet »Hannibal« de firez pentru
cercuri și rame (cadre),

HENRY EISELT, Töplitz-Schönau
Fabrică cu brevet »Graual« pentru condensarea
lespezilor de fer (metal) și »Magnesit«,

LATTERMANN-FABRICĂ
de cuptoare cu brevet, care se pot umplea cu
prav de firez,

GEBR. MÜNZ, Nürnberg
Fabrică de cretă și requizite de scris,

METZELER & COMP., Wien
Fabrică specială pentru gumi-elastic.

CARL FINGADO, Nürnberg și Karlsruhe
Firmă pentru exportul hemeiului, și

FORSTNER JOZSEF, Budapest
Fabrică cu brevetă »Ibis« pentru scubitoare de
prav igienice

Reprezentanții pentru UNGARIA-DE-SUD

Telefon 532. **Pollák és Szalay** Telefon 52.

cancelaria specială pentru industrie artificială
a reprezentanței

în Arad, str. Deák Ferencz nr. 42.

Catalog se trimite gratis și deslușiri se dau fără taxă.

Agenti isteți se primesc cu rabat mare.

Fiecare damă

știe că BORAXUL este de ani îndelungați cel mai
perfect leac pentru îngrijirea feței și a mânilor.
Pe baza acestor fapte și încercări adevărate mi-a
succes să fac din BORAX

**Crema borax și
Săpunul borax**

ce întrece ori ce remă apă, unsoare și săpun
făcută spre acest scop. — Afară de aceasta despre
efectul bun al acestui leac minunat în scurt timp
au primit mii și mii de epistoale de mulțumită și
recunoștința. După folosirea unui borcan trece ori
ce pată de pe față și dă o față curată.

Prețul unui borcan de CREMA BORAX ungu-
rească de toaletă 80 fleri.

Prețul unui bucată de SAPUN BORAX ungu-
resc 80 fleri.

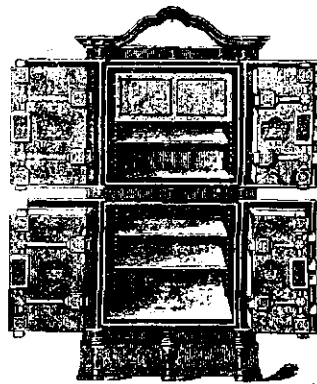
BORAX UNGURESC pentru toaletă se capătă
cutia cu 15, 30 și 75 fleri.

Pregătitorul **Mondlicht Bernát**
farmacist cu diplomă.

Magazin principal **»RAKÓCZY DROGERIA«**

BUDAPEST, József-körut 32/a.

Fabrică de casse de bani și tresore a lui
GELLÉRI ÉS SCHULLER
Budapest, VII., Cob-u. 63.

Se fabrică: casse de bani
scutite de foc și spargerii, pixe
de bani pentru biserici, dula-
puri (scrine) pentru biblioteci
și păstrarea documentelor, pen-
tru matriculanți, odăi și scrine
cu pereți îmbrăcați în oțel.

Mare magazin permanent.

==== Catalog gratis și franco. ====

Cel mai mare galonar de mobile și podoabe femeiești din țară.

Fabrică de firețuri de mobile, galoane,
crepuri, crețuri, firețuri de perdele
și draperii, ciucuri, tivituri de co-
voare, nasturi de plapomă, rose,
rețele de pat, galoane și ciucuri
pentru care funebre:

FRANKEL JAKAB
SZEGED

STABILIMENTUL DE INDUSTRIE: IPAR-UTCZA 1.

SERVICIU REPEDE, PROMT ȘI IEFTIN!